

Briselē, 1.2.2018.
SWD(2017) 448 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS

Pavaddokuments dokumentam

priekšlikums

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par dzeramā ūdens kvalitāti (pārstrādāta redakcija)

{COM(2017) 753 final} - {SWD(2017) 449 final} - {SWD(2017) 451 final}

Kopsavilkums
Pārskatītās Dzeramā ūdens direktīvas (Direktīva 98/83/EK) ietekmes novērtējums
A. Rīcības nepieciešamība
Kāpēc rīkoties? Kāda problēma tiek risināta?
Drošs dzeramais ūdens ir izšķirīgi svarīgs sabiedrības veselības un labklājības priekšnoteikums. Tā kontaminācija vai trūkums rada milzīgas sociālās un ekonomiskās izmaksas. Direktīvas 98/83/EK <i>REFIT</i> izvērtējumā, kas tika veikts sakarā ar pirmo Eiropas pilsoņu iniciatīvu (EPI) <i>Right2Water</i> , apstiprinājās, ka šī direktīva sasniedz savu mērķi — aizsargāt cilvēka veselību no krāna ūdens kontaminācijas nelabvēlīgās ietekmes. Tomēr izvērtējumā, sabiedriskajās apspriešanās un Revīzijas palātas atzinumā tika konstatētas piecas problemātiskas jomas: 1) novecojuši kvalitātes standarti; 2) novecojusi pieeja; 3) elastīgie noteikumi par materiāliem, kas nonāk saskarē ar dzeramo ūdeni, rada šķēršļus iekšējam tirgum; 4) trūkst caurredzamības un piekļuves atjauninātai informācijai patērētājiem, un ziņošana ir pārāk sarežģīta; 5) saskaņā ar pilsoņu iniciatīvu aptuveni 2 miljoniem cilvēku nav piekļuves krāna ūdenim.
Ko ar šo iniciatīvu paredzēts panākt?
Iniciatīvas mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgi augstu dzeramā ūdens kvalitāti nākamajās desmitgadēs, atjauninot Dzeramā ūdens direktīvu.
Kāda pievienotā vērtība ir rīcībai ES līmenī?
Dalībvalstis vienas pašas nespēj pietiekamā mērā aizsargāt cilvēka veselību un vidi, likvidēt šķēršļus netraucētai iekšējā tirgus darbībai, uzlabot piekļuvi ūdenim un ilgtspējīgi apsaimniekot ūdens resursus. Iedzīvotāji, dalībvalstis un uzņēmumi paļaujas uz to, ka ES mērogā ir kopīgi un pienācīgi atjaunināti dzeramā ūdens kvalitātes standarti.
B. Risinājumi
Kādi leģislatīvi un neleģislatīvi rīcībpolitikas varianti tikuši apsvērti? Vai kādam no tiem ir dodama priekšroka? Kāpēc?
Balstoties uz ietekmes novērtējumā apzinātajiem variantiem, tika izskatītas divas rīcībpolitiskās paketes, kas abas ietvēra 1) paplašinātu un atjauninātu parametru sarakstu; 2) atbalstu riska izvērtēšanā balstītai pieejai; 3) iekšējā tirgus darbības šķēršļu likvidēšanu attiecībā uz izstrādājumiem, kas nonāk saskarē ar dzeramo ūdeni; 4) patērētāju informēšanu ar viedlietotņu palīdzību un mērķtiecīgākus ziņošanas pienākumus. Otrā pakete ietvēra vēl 5) punktu — uzlabot un veicināt piekļuvi dzeramajam ūdenim. Abas rīcībpolitiskās paketes, kam dota priekšroka, iniciatīvas virsmērķim atbilst vislabāk, jo tās paredz izmantot sinerģiju starp paplašināto parametru sarakstu un riska izvērtēšanā balstītās pieejas pilnīgu ieviešanu un maksimizēt ieguvumus veselības jomā, reizē mazinot izmaksas. Otrā pakete tiešāk pievēršas piekļuvei ūdenim, kas tika izcelta Eiropas pilsoņu iniciatīvā <i>Right2Water</i> , jo tā ietver pienākumu nodrošināt, ka neaizsargātām un marginalizētām grupām ir piekļuve drošam ūdenim.
Kuru variantu kurš atbalsta?
Ūdens piegādātāji un iestādes stingri iestājas par parametru saraksta paplašināšanu un atjaunināšanu un riska izvērtēšanā balstītās pieejas ieviešanu. Nozare, patērētāji un iestādes izteikti atbalsta iekšējā tirgus darbības šķēršļu likvidēšanu. Patērētāji atbalsta lielāku caurredzamību un labāku piekļuvi ūdenim itin visiem. Daļa ūdenssaimniecības operatoru neuzskata, ka vajadzīga lielāka piekļuve informācijai viedlietotnēs. Pudelēs pildītā ūdens nozare apstrīdēja pieeju pudelē pildītā ūdens patēriņu izmantot par rādītāju iedzīvotāju uzticībai krāna ūdenim.
C. Vēlamā varianta ietekme
Kādus ieguvumus sniegtu vēlamais variants (ja tāds ir, pretējā gadījumā — galvenie varianti)?
Abas paketes, kam dota priekšroka, nodrošinātu ilgtspējīgu kvalitatīvu dzeramā ūdens nodrošināšanu. Ieviešot pilnīgi riska izvērtēšanā balstītās pieejas, uzlabotos saskaņotība ar citām rīcībpolitikām, piem., Ūdens pamatdirektīvu, un būtu iespējams vieglāk identificēt iespējamus kontaminācijas avotus, mazināt riskus un tādējādi precīzāk fokusēt apstrādes un monitoringa darbības. Abas paketes to cilvēku skaitu, kuru veselība pašlaik ir apdraudēta, Eiropas Savienībā samazinātu no 20 miljoniem līdz 4,7–4,1 miljonam. Saruktu arī iespējamās ilgtermiņa marginālās ietekmes risks un attiecīgās veselības aprūpes izmaksas. Lielāka caurredzamība ūdens piegādes jomā patērētājus iespēcinātu no piegādātājiem prasīt resursefektīvus pakalpojumus. Uzlabotos uzticība krāna ūdenim, kam būtu vēl papildu pozitīva sociālā un vidiskā ietekme — pudelēs pildītā ūdens patēriņš saruktu par aptuveni 17 % (salīdzinājumā ar 2015. gadu), līdz ar to mazinātos siltumnīcefekta gāzu emisijas un piesārņojums ar plastmasu. Ziņošanas slogs būtu mazāks, jo Komisijai būtu nosūtāma tikai galvenā informācija (par pārsniegumiem, incidentiem).

Kādas ir vēlamā variantā izmaksas (ja tāds ir, pretējā gadījumā — galveno variantu izmaksas)?
Dzeramā ūdens nozares pašreizējās ikgadējās izmaksas ir 46,3 miljardi euro, un ir paredzams, ka tās pieaugs līdz 47,9 miljardiem euro 2050. gadā. Ievērojamos ieguvumus, ko veselības jomā dotu drošāks dzeramais ūdens, var panākt ar mērenām papildu izmaksām. Tiek lēsts, ka pakešu ieviešana izmaksātu papildu 5,9–7,3 miljardus euro ¹ . Tādā gadījumā nodarbinātība ūdens piegādes sektorā palielinātos par 17 000–26 000 pilnslodzes ekvivalenta vienību (PSE), savukārt bāzlīnijas variantā tā saruktu par 9000 PSE. Izmaksas galvenokārt tiktu novirzītas uz patērētājiem, bet šo ietekmi varētu mazināt ES finansējums vai nacionālās rīcībpolitikas. Kas attiecas uz finansiālo pieejamību, mājāsaimniecību izdevumi par ūdensapgādes pakalpojumiem pēc pakešu ieviešanas nedaudz pieaugs no 0,73 % līdz 0,75–0,76 % vidējā mājāsaimniecības ienākuma. Vidējās izmaksas uz vienu mājāsaimniecību, kas 2015. gadā pēc aplēsēm bija 229 euro, palielinātos par 7,90–10,40 euro gadā. Tā kā dalībvalstīm šajā ziņā ir zināma rīcības brīvība (piem., ieviest subsīdijas), faktiskās izmaksas, visticamāk, būtu mazākas. Turklāt pudelēs pildīta ūdens patēriņa samazinājums varētu mājāsaimniecībām palīdzēt izmaksas kompensēt aptuveni 600 miljonu euro apmērā.
Kā tas skars uzņēmumus, MVU un mikrouzņēmumus?
Vislielākā būs ietekme uz ūdens piegādātājiem. Tiks saglabāts un precizēts nošķīrums starp maziem un lieliem piegādātājiem. Konkrētāk, mazākie piegādātāji varēs izmantot vienkāršotu riska izvērtēšanā balstītu pieeju un to īstenot pakāpeniski. Kopumā izmaiņas radīs jaunas nodarbinātības iespējas. Pakete pozitīvi ietekmēs MVU, kas darbojas apstrādes un analīzes sektorā (sekundārā ietekme uz nodarbinātību var sasniegt 1000 darbvietas). Lai gan iespējama neliela negatīva ietekme uz pudelēs pildīta ūdens nozari, paredzama pozitīva ietekme uz būvuzturēšanu un materiālu nozari, MVU, tirgus piekļūstamību un inovāciju un IKT nozari.
Vai gaidāma būtiska ietekme uz valstu budžetiem un pārvaldes iestādēm?
Labi īstenotā esošā regulējuma modernizācija atstās nelielu ietekmi uz valstu budžetiem un pārvaldes iestādēm. Galvenā ietekme uz iestādēm būs administratīvā sloga samazinājums sakarā ar ziņošanas vienkāršošanu (par aptuveni 0,35 miljoniem euro mazākas operacionālās izmaksas). Dalībvalstīm būs jātransponē tiesību akta teksts un, iespējams, jāizstrādā specifiski nacionālie risku novērtējuma plāni un/vai norādījumi, kā arī jārīko apmācība.
Vai gaidāma kāda cita būtiska ietekme?
Tiek lēsts, ka iekšējā tirgus darbības šķēršļu mazināšana aiztaupīs izmaksas 669 miljonu euro apmērā, taču šie aiztaupījumi var būt saistīti ar zināmiem zaudējumiem dažām nacionālām izstrādājumu apstiprināšanas struktūrām. Otrajā paketē iekļautie noteikumi uzlabos piekļuvi ūdenim (6. ilgtspējīgas attīstības mērķis).
D. Tālākā rīcība
Kad politika tiks pārskatīta?
Komisija direktīvu izvērtēs ne vēlāk kā 12 gadus pēc tās transponēšanas termiņa. Tiks saglabātas pārskatīšanas klauzulas, kas ļaus tehniskos pielikumus regulāri pielāgot zinātnes attīstībai.

¹ Uzskatāms, ka šo divu rīcībpolitisko pakešu gada operacionālo izmaksu atšķirības ir niecīgas.